

46 joon. Hoonestik Suurturu ääres.

Maison-type du Suurturg (Grand Marché): maisons basses (1) et hautes (2) à pignon (Traufenhäuser); parmi elles se trouve une haute maison (4) à toit plat avec une façade étroite; c'est un specimen des maisons-types des villes hanséatiques. Pendant l'incendie 1775 elle a perdu son toit à pignon.

Tõmpjad (1) ja püstjad (2) sirukid ja ruudikud (3) linnasüdames, mis oma viilkatuse räästa *resp.* harja on pööranud uulile rööbiti („Traufenhäuser"). 2-sel ja 3-dal on silmapaistvalt kõrged, isegi veidi kõmmeljad viilkatused. Nende vahel kolmeaknane ja kaldkatusega vilakpüstik (4), mis esineb uulirindel vaid oma kitsa fassaadiga. Viimane on päritolult „alam-saksa viilmaja" (niederdeutsches Giebelhaus), mille esikülje keskpaigas sissekäik ja sellele järgnev pikk trepikoda (n. n. „Langdiele"). Kannatas 1775. a. hiidtulikahjul. Oli 18. sajandil Mustpeade maja ja omab hiljemast ajast kõrge viilkatuse asemel leepkatust.

Selle rühmituse kohaselt [1]) ongi Tartu elamukere värvid vastaval planigrammil esitatud (vt. elamukere värvide planigramm, XVI lisa). Viimasel torkab otsekohe silma valevate värvide täielik valitsemine linnasüdames ja Toomil. Neile järgneb rohke hulk valevaid linnasüdame ümbruses ja Toomitaguses, kus nad koldavaiga ühendatult prevaleeruvad, üksikult võttes aga vaid esimesel või teisel kohal seisavad. Laiad linna-alad on elamuvärvilt kas ookerkollased, kollakaspruunid, pruunjad ja kollakalt punavad, mis kõik koldavate värvirühma on kokku võetud. Kirevad ei esine kuskil omaette mustrit-joonistavalt, küll aga koldavaiga segamini ja koos. Linna äärise pool hakkavad koldavate elamute seas ikka rohkem värvimata kerega majad silma paistma, kuni nad Taga-Karlova ja Veeriku ääreosas täiesti ülekaalule pääsevad.

Elamute katusevärvilt on linn palju ühtlasem kui kerevärvilt. Täiesti domineeruvad on tumedad (vt. elamukatuste värvi levimise planigramm, XVII lisa) — nende seas pea ainuüksi mustad — katused. Ainult Toom ja linnasüda punavad. Linnasüdame lähedal ja Toomitaguses leidub küll silmapaistvalt palju

1) Oleks meil küsimuses ühe või kahe värvi esitamine, siis võiksime interpolatsioonimeetodil edukalt isokroome joonistada, mis näitaksid vastavate värvide maastikulise väärtuse levimist linna iseosades. Kuna värve ja värvirühmi on rohkem, siis on trükitehniliselt kergem ja odavam enanduva (prevaleeruva) värvi ehk värvirühma esitamine sargade kaupa.